

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ КРІОБІОЛОГІЇ І КРІОМЕДИЦИНИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту проблем
кріобіології і кріомедицини

НАН України, професор

Олександр ПЕТРЕНКО

«22» квітня 2025 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про наукового керівника здобувача

вищої освіти ступеня доктора філософії

в Інституті проблем кріобіології і кріомедицини НАН України

Харків 2025

1. Загальні положення

1.1. Положення про наукового керівника здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – Положення) регламентує вимоги до наукового керівника аспіранта, порядок призначення наукового керівника, права й обов'язки наукового керівника, процедуру зміни наукового керівника в Інституті проблем кріобіології і кріомедицини НАН України (далі – ІПКіК НАН України/Інститут).

1.2. Це Положення розроблено відповідно до чинного законодавства України та внутрішніх нормативно-правових документів з організації освітнього процесу в ІПКіК НАН України, а саме: законів України «Про освіту» від 05.08.2017 р. № 2145-VIII (чинний, редакція від 24.03.2024 р.), «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII (чинний, редакція від 24.03.2024 р.), Наказу Кабінету Міністрів України «Про ліцензування освітньої діяльності на третьому освітньо-науковому рівні» № 443 від 21.04.2016 р., постанови Кабінету Міністрів України № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» від 30.12.2015 р. (чинний, редакція від 20.06.2021 р.), постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» № 261 від 23.03.2016 р. (чинний, редакція від 01.01.2024 р.), постанови Кабінету Міністрів України № 708 «Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2023 році» від 11.07.2023 р., Наказу Міністерства освіти і науки України «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266» № 1151 від 06.11.2015 р. (чинний, редакція від 03.06.2016 р.), Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017 р. (чинний, редакція від 12.07.2019 р.), Наказу Міністерства освіти і науки України «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», Наказу Міністерства освіти і науки України № 977 «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 11.07.2019 р., Наказу Міністерства освіти і науки України № 1341 «Про затвердження методичних рекомендацій для професійного розвитку науково-педагогічних працівників» від 30.10.2020 р., Наказу Міністерства освіти і науки України № 1504 «Деякі питання професійного розвитку науково-педагогічних працівників» від 04.12.2020 р., Наказу Міністерства освіти і науки України № 186 «Про затвердження Рекомендованого переліку видів навчальної, методичної, наукової та організаційної роботи для

науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників» від 16.02.2022 р., постанови Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 р. № 502 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів», «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, «Положення про організацію освітнього процесу з підготовки здобувачів на третьому рівні вищої освіти (ступеня доктора філософії) ІПКіК НАН України» (затверджено 19.02.2019 р., протокол № 2), Статуту ІПКіК НАН України (затверджений розпорядженням Президії НАН України № 917 від 22.12.2016 р.).

1.3. Метою призначення наукового керівника аспіранту є здійснення керівництва науковою діяльністю аспіранта, методичного і змістовного наукового консультування, контроль за виконанням аспірантом індивідуального плану роботи.

1.4. Метою діяльності наукового керівника є керівництво науковою діяльністю аспіранта, спрямованою на формування компетентностей відповідно до вимог освітньо-наукової програми (ОНП), а також підготовка у встановлені строки дисертаційного дослідження.

2. Вимоги до наукового керівника

2.1. Науковим керівником призначається науковий або науково-педагогічний працівник ІПКіК НАН України із науковим ступенем (доктор наук/доктор філософії (кандидат наук)), який має стаж наукової/науково-педагогічної діяльності більше п'яти років після захисту дисертації, кваліфікацію відповідно до спеціальності ОНП здобувача, підтверджену науковою, науково-педагогічною або іншою професійною діяльністю.

2.2. При призначенні науковим керівником наукового або науково-педагогічного працівника ІПКіК НАН України із науковим ступенем доктора філософії (кандидата наук) доцільним є підтвердження відповідної до спеціальності кваліфікації не менш ніж трьома переліченими нижче видами чи результатами (за останні п'ять років) наукової роботи:

1) наявність наукової публікації у періодичному виданні, яке включене до наукометричних баз, зокрема, Scopus або Web of Science Core Collection, з напрямку теми дисертації здобувача;

2) наявність наукових публікацій у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, та/або авторських свідоцтв, та/або патентів загальною кількістю п'ять, з напрямку теми дисертації здобувача;

3) наявність виданого підручника чи навчального посібника, що рекомендований МОН України, іншим центральним органом виконавчої влади або вченою радою ІПКіК НАН України, або монографії;

4) наукове керівництво здобувача, який одержав документ про присудження наукового ступеня;

5) участь у міжнародному науковому проекті або залучення до міжнародної експертизи;

6) проведення навчальних занять іноземною мовою (крім мовних навчальних дисциплін) в обсязі не менше 50-ти аудиторних годин на навчальний рік;

7) робота у складі експертних рад з питань проведення експертизи дисертацій МОН України або галузевих експертних рад Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, або Акредитаційної комісії, або їх експертних рад, або міжгалузевої експертної ради з вищої освіти Акредитаційної комісії, або трьох експертних комісій МОН (зазначеного Агентства, або Науково-методичної ради) науково-методичних комісій з вищої освіти МОН України, або робочих груп з розроблення стандартів вищої освіти України;

8) виконання функцій наукового керівника або відповідального виконавця наукової теми (проекту), або головного редактора/члена редакційної колегії наукового видання, включеного до переліку наукових фахових видань України, або іноземного рецензованого наукового видання;

9) участь в атестації наукових кадрів як офіційного опонента або члена спеціалізованої вченої ради.

2.3. Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук. Науковий консультант (доктор наук) може здійснювати підготовку лише одного докторанта.

2.4. Науковий керівник, який має ступінь кандидата наук (доктора філософії), може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

2.5. Науковим керівником не може бути призначена особа, щодо якої встановлено факт порушення академічної доброчесності.

3. Порядок призначення наукового керівника

3.1. Протягом одного місяця з дати наказу директора ІПКіК НАН України про зарахування до аспірантури здобувачеві призначається науковий

керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників Інституту, які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію.

3.2. Рішення про призначення наукового керівника приймається на засіданні вченої ради ІПКіК НАН України та затверджується відповідним наказом директора Інституту.

3.3. Здобувачеві, який виконує міждисциплінарне наукове дослідження, рішенням вченої ради ІПКіК НАН України може бути призначено два наукових керівники із відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

4. Наукове керівництво аспірантом

4.1. Науковий керівник здобувача здійснює наукове керівництво за науковою роботою аспіранта над дисертацією, проведенням його власного наукового дослідження, надає консультації щодо змісту та методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи і відповідає перед вченою радою ІПКіК НАН України за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

4.2. На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові щороку відводиться навантаження у межах норм часу наукової роботи, встановлених Інститутом для науково-педагогічних працівників.

4.3. Науковий керівник виконує такі функції:

- визначає мету і завдання дисертаційного дослідження;
- спрямовує роботу аспіранта відповідно обраної теми;
- відповідає за актуальність і новизну наукових досліджень, оформлених відповідно до встановлених вимог, в термін, визначений індивідуальний навчальним планом роботи, і за роботу аспіранта протягом всього періоду навчання;
- координує підготовку аспіранта щодо отримання необхідних знань і навичок, професійних компетентностей;
- консультує аспіранта з теоретичних, методологічних, професійних питань дисертаційного дослідження;
- надає допомогу аспіранту в оволодінні сучасними науковими методами дослідження;
- сприяє проведенню експериментальної частини науково-дослідної роботи;
- контролює виконання аспірантом індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану;
- надає науково-методичну допомогу аспіранту у підготовці до проміжної та підсумкової атестації;

- контролює своєчасне оформлення аспірантом звітних документів про навчальну та наукову роботу за звітний період;
- надає аспіранту допомогу в розміщенні публікацій у провідні рецензовані наукові журнали і видання, в яких мають бути опубліковані основні наукові результати дисертаційного дослідження;
- рекомендує аспіранта до участі в конкурсах на присудження грантів;
- здійснює методичне та змістовне наукове консультування аспіранта щодо виконання дисертаційного дослідження;
- інформує аспіранта про семінари, конференції та наради з теми дослідження.

4.4. Після отримання від аспіранта остаточного варіанту дисертаційної роботи науковий керівник складає письмовий висновок, в якому дає оцінку виконання здобувачем індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану, характеризує якість дисертаційної роботи здобувача, зазначає її позитивні сторони, особливу увагу звертає на недоліки, мотивуючи можливість або недоцільність подання дисертаційної роботи на попередній розгляд на розширеному засіданні відділу (фаховому семінарі).

4.5. Науковий керівник щорічно звітує перед вченою радою ІПКіК НАН України щодо виконання обов'язків наукового керівника за пунктами:

- 1) надання консультацій щодо змісту та методології наукових досліджень;
- 2) контроль за своєчасним виконанням аспірантом індивідуального плану роботи;
- 3) методична допомога у підготовці оригінальних текстів наукових статей та доповідей за результатами досліджень;
- 4) контроль за ходом написання дисертаційної роботи;
- 5) інформування аспіранта щодо семінарів, конференцій та нарад за темою дослідження;

5. Зміна наукового керівника

5.1. Зміна наукового керівника проводиться у наступних випадках:

- припинення ним трудової діяльності на наукових або науково-педагогічних посадах;
- неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я або його смерті;
- невиконання своїх обов'язків;
- відмови надавати висновок за результатами наукового керівництва;
- прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/або атестації наукових кадрів;
- притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства. Порушення науковим керівником

принципів академічної доброчесності, виявлення академічного плагіату у дисертації здобувача, що подається для проведення попередньої експертизи, або у захищеній дисертації, є підставою для позбавлення наукового керівника права участі в підготовці здобувачів на два роки;

- спільного бажання наукового керівника і здобувача;
- виникнення конфліктних ситуацій. Процедура розв'язання конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення про політику попередження і боротьби із дискримінацією та сексуальними домаганнями ІПКіК НАН України» (протокол №9, затверджено 18.09.2018 р.);
- в інших випадках, передбачених законодавством.

Для зміни наукового керівника необхідно не пізніше, ніж за 10 днів до засідання вченої ради ІПКіК НАН України подати вченому секретарю заяву на ім'я директора Інституту із зазначенням причини зміни наукового керівника та витяг з протоколу засідання відділу про необхідність призначення нового наукового керівника із обґрунтуванням цього рішення. Зміна наукового керівника відбувається за погодженням із попереднім та потенційним науковими керівниками, а також завідувачами відділів, в яких вони працюють; схвалюється рішенням вченої ради ІПКіК НАН України та затверджується наказом директора Інституту.

6. Права й обов'язки наукового керівника

6.1. Науковий керівник має право:

- приймати участь у конкурсному відборі кандидатів для вступу до аспірантури;
- проводити попередню співбесіду з кандидатами в аспірантуру;
- вносити пропозиції щодо покращення якості роботи аспірантури та складових ОНП;
- вносити пропозиції щодо змісту порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі, яка здійснюється за ОНП;
- встановлювати графік консультацій з аспірантом;
- вносити пропозиції щодо дострокового відрахування аспіранта, який не виконує індивідуальний план роботи;
- вносити пропозиції щодо майбутнього працевлаштування здобувача.

6.2. Науковий керівник зобов'язаний:

- надавати допомогу у виборі теми, доборі літератури, методології та методів дослідження;
- спільно з аспірантом складати пункти індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, та контролювати їх виконання;
- визначати поетапні терміни виконання дисертаційної роботи;
- орієнтувати дисертанта та регулярно надавати йому консультаційну допомогу;

- надавати аспіранту допомогу в організації розміщення публікацій у провідних рецензованих наукових виданнях;
- здійснювати контроль на предмет присутності плагіату в публікаціях і в дисертаційній роботі аспіранта;
- аналізувати зміст роботи, висновки та результати дослідження;
- оцінювати якість і контролювати хід написання дисертації;
- щорічно доповідати на засіданні відділу про хід виконання роботи;
- своєчасно інформувати особу, відповідальну за аспірантуру, про невиконання або серйозне відставання у виконанні індивідуального плану або можливості дострокового проходження підсумкової атестації аспірантом, або представляти до відрахування аспірантів, які не виконують індивідуальний план роботи у встановлені терміни;
- визначити стан підготовки дисертації здобувача до захисту;
- підтверджувати своїми публікаціями відповідність напряму наукового дослідження аспіранта та публікувати результати власної наукової роботи не рідше, ніж раз на рік (одноосібно або у співавторстві із аспірантом у відповідності до теми його дисертаційного дослідження).

7. Прикінцеві положення

7.1. Положення набирає чинності з моменту його затвердження.

7.2. Усі зміни, доповнення або нова редакція Положення розглядаються та схвалюються на засіданні вченої ради та затверджуються директором Інституту.

7.3. При затвердженні нової редакції Положення попереднє втрачає чинність.

СХВАЛЕНО

рішенням засідання вченої ради
Інституту проблем кріобіології і
кріомедицини України, протокол №4
від “_21_” ____04____2025 р